

BØGER

til Selvstudium af Katholicismen

AF

PETER SCHINDLER

Katholicisme III. Udg. 4.75

Petrus, Paven og Rom (Udsolgt)

Jomfru Maria (Udsolgt)

Sakramenterne i den katholske Kirke (Udsolgt)

Dødebogen 5.85

For den Eviges Aasyn (Bønnebog) (Udsolgt)

Dette hellige Evangelium (en Aargang Prædikener) 15.00

Det nye Testamente I/II. 27.50 indb. 50.00

Karl Adam: Catholicismens inderste Væsen 8.75

A. J. Lutz: Den katolske Religion fremstillet for moderne
Protestanter (norsk) da. kr. 12.30

F. J. Sheed: Et Kort over Livet 3.00

KATHOLICISMEN

som Katholikkerne selv ser den

AF

PETER SCHINDLER

INDHOLD

Redelig Interesse

FRELSESPERSPEKTIVET

Fald og Frelse

To Iagttagelser

Frelsens Mysterium

Frelsens Virkeliggørelse

Kirken som Frelsesmiddel

KIRKENS LÆRENDE FUNKTION

KIRKENS FRELENDE FUNKTION

KIRKENS RIGSDANNENDE FUNKTION

UDENFOR KIRKEN INGEN FRELSE?

Særtryk af Catholica

nr. 1/1955

Omslagsbillede:

FIRENZE — La Trasfigurazione —
Beato Angelico — Museo di S. Marco

IMPRIMATUR

30 martii 1955

† THEODOR SUHR

Episcopus Hafniensis

Redelig Interesse

Presse, Film, Radio og de mange Menneskers Deltagelse i vore Dages Rejseliv har i de senere Aar fremmet det gensidige Kendskab mellem Folkene; alle Landes Problemer er blevet vore, og vore er blevet de andres; hvad vi ikke forstaa hos de andre, begærer vi Oplysning om, mens vi altfor ofte tidligere snævert forkastede alt, der var anderledes end hos os; vor Isolations-tilbøjelighed, vor Provinsialisme, der ofte steg til Selvforherligelse og Selvtilstrækkelighed, er ved at vige for Medmenneskelighed, vi er ved at blive *europe*-minded og *world*-minded; vi ser Redningen for vor Kultur i, at vi bliver een Verden — splittede og hinanden uvedkommende kan vi ikke bestaa. Det Tryk, vi lever under, er ogsaa ved at lære os at aflægge vor Uvilje mod Nationer og Folkegrupper, hvis Forfædre i Historiens Løb har gjort os Fortræd — vi søger fra Følelsernes Verden ud mod en nutidig og forstandsbetonet Realisme for at undgaa større Fortræd.

Dette Tidehverv i den folkelige og mellemfolkelige Indstilling gør sig ogsaa bemærket paa det religiøse Omraade — bl. a. i Form af de økumeniske Bestræbelser; men paa dette Felt sker Udviklingen betydeligt langsommere: Tilnærmelsen mellem Kirkerne opviser færre tydelige Mærkepæle end Tilnærmelsen mellem Nationer og sociale Klasser. Imidlertid begynder man i de anonyme Masser inden for Kristenheden at spore Dragelser, der er stærkere og dybere end Kirkeledernes officielle Tilnærmelsesforsøg, og som synes nok saa realistiske som disse; man er træt indtil LigeGYldighed af det evindelige theologiske Tovtrækkeri; man er ved at miste Tilliden til Førere, der bliver ved med at staa stejlt paa Standpunkter, man selv har forladt; man har ikke noget mod en Revision af religiøse Idéer og Former, som man har antaget ubeset; og man lader sig ikke mere bilde ind, at al Skylden for Bruddet i Kristenheden var hos den ene Part alene, for man ser jo godt nok, at Udkommet af „Reformationen“ ikke blev saa straalende som forventet. Denne Tankegang, der særligt findes hos „kirkefremmede“, kan maaske en Dag bryde ud i en aandelig Revolution, som forlanger Realiteter og ikke Konferencer og Kongresser.

Hos „Kirkefolket“, som det synes at koste økumenisk indstillede Ledere stort Besvær at faa med, findes der dog pletvis en Fornemmelse af, at det maa gaa i den Retning, for kun en fælles Front kan dæmme op mod den tiltagende Afkristning, og kun en Enhedskirke kan bestaa mod en rød Bølge fra Øst – kommer det højt, er Motivet glædeligvis et ædlere: en vaagnende Bevidsthed om vor Forpligtelse til at virkeliggøre Herrens Vilje om „een Hjord og een Hyrde“.

Men der er langt igen; Vanetænkning er næsten uudryddelig; Viljen til Revision af vort eget er maaske redebon, men Ævnen til at se objektivt paa det og til at vurdere det overfor en Verdenshorizont er skrøbelig; en hysterisk Frygt for at blive opsuget af Modparten er dyb; en Mængde gamle Propagandafraaser gaar stadig for at være sande Begreber; det tilvante forvexles med det selvfølgelige, og Følelsen, der saa ofte er Fjende af den klare Tanke, har svært ved at lade os staa frit i vor Overvejelse..... Vi beder „Komme Dit Rige!“ og „Ske Din Vilje!“, men hvad er vi rede til at ofre for det af noget, som er os kært og kendt?

Hvor Økumeni ikke blot er en Ønskedrøm eller Haabet om en Fællesfront mod onde Magter, men bunder i Erkendelsen af, at alle Kristnes Enhed er Kristi Vilje, og at vi er i Synd indtil den atter bliver virkeliggjort, dær er man klar over, at en saadan Enhed ikke er tænkelig uden ROM, uden den første og den største af alle Kirker; et realistisk Blik overbeviser os om, at selv en Enhed af alle andre kristne Trossamfund (eventuelt *imod* Rom) er uigennemførlig: de har jo ingen Autoritet, der kan forpligte dem. Modsat er der Tegn, der tyder paa, at man ogsaa fra romersk-katholsk Hold indser, at der er en Pris at betale for Enheden: ikke at give Medmennesker, hvad Guds er, men at give dem, hvad blot menneskeligt er, selvom det er noget os tilvant og kært, saafremt det danner Sten at snuble over paa deres Vej til Genforening.

*

Disse Blade vil være en beskeden Indsats i Enhedens Tjeneste, et Forsøg paa: overfor redeligt interesserede Medmennesker at hæve lidt af den Mørklægning, der dækker Catholicismen for mange Danskere, som maaske har set Glimt af den hjemme eller i Udlandet og ikke begrebet Meningen med det, de saa. Ved „redeligt interesserede“ forstaar jeg saadanne, hvis Stræben ikke er at finde Fejlene og Svaghederne i vort Forsøg paa at virkeliggøre vor Ideologi og vort Ideal, men som, bagom Skrøbeligheden hos os, vil finde ud af, hvilken Ideologi det egentlig er, vi prøver at realisere. Mennesker, som kunde tænkes at spørge: Hvordan ser I egentlig paa Jer selv? hvad finder I selv i Jeres

Kirke? hvordan prøver I at udføre Jeres Teori i Virkeligheden? Saadanne vil se bort fra Overflade og Biting, fra vor Ubehændighed og vor Utilstrækkelighed i Udførelsen, fra den Elende, som er fælles for alle Parter, og fra de Vildskud, som er specielle for os ... de vil prøve at finde ind til Catholicismens *Væsen*. Den, der staar udenfor en Kathedral og ser paa dens mægtige Ruder af Glasmosaik, ser ingen Farver og ingen Tegning med Mening i; bed ham med indenfor, saa faar Ruderne Farve, og hvad der før syntes ham Krimskrams og Kruseduller, bliver Form, Tegning, Billede — set *indefra* har de ikke mere Forklaring behov, de forklarer sig selv.

Saaledes beder jeg nu Læseren med indenfor, for at se det Syn af den katholske Kirke, vi Katholikker selv daglig har for Øje.

FRELSES-PERSPEKTIVET

Fald og Frelse

For os Katholikker er vor Kristendom en *Frelses-Religion*, og det betyder, at vi regner med et *Brud* og med en *Heling* af dette Brud. Vi anskuer ikke Tilværelsen som en Linje, der begynder i Skabelsen for saa, ubrudt, at fortsætte ud over al Tids Grænse i Saligheden; vi anskuer hverken Mennesket eller Universet som værende ubeskadigede og levende i den oprindelige Tilstand, hvori de fremgik fra Guds Haand — vi anskuer Tilværelsen som en Linje, der bøjede af og som blev bøjet tilbage, saa den danner en Cirkel; og vi anskuer Mennesket og Universet som skadelidt og værende under en Reparation, der skal føre dem tilbage til den Tilstand, Gud oprindelig havde tiltænkt dem. For os er dærfør tre Fakta tilgrundliggende i Forholdet mellem Gud og „Verden“ („Verden“=Mennesket og Universet): Skabelse, Syndefald og Frelse.

Skabelsen (hvordan den saa er gaaet til) betinger vort Slægtsskab med Gud og med den Natur, vi er taget af; vi opfatter os dærfør som Dobbeltvæsener, men Dobbeltvæsener, hvis to Elementer er uadskillelige og danner en Enhed: det i os, vi har fælles med Naturen, og det, vi har fælles med Gud. Vi opfatter os desuden som paa een Gang enkelte Individuer og et Kollektiv; Individuer, fordi noget af den personlige Gud er afspejlet i vor Personlighed og ikke er kopieret i noget andet Individ; som Kollektiv, fordi vi tilsammen danner en Race, forskellig fra, omend i Slægt og Skæbnefællesskab med alle andre Grupper i det skabte Univers.

Det er vor Tro, at den menneskelige Race fra Guds Side var bestemt til at nyde og fortsætte en Tilværelse, hvis Kaar var yderst forskellige fra dem, vi

nu er undergivne: en Tilværelse uden Lidelser, Sygdom, Død, evindelig Splid og Kval for Udkommet ... en Tilværelse, som yderligere tillagde os en Række Aandsprivilegier: direkte Gudserkendelse, umiddelbar Gudskontakt, uforstyrret Gudsvenskab og den etiske Harmoni, der skyldes Ligevægt mellem Ævne, Vilje og Pligt. Vor Tilværelse under disse Kaar var betinget af, at vi forblev paa det Tilværelsesgrundlag, der bar alting: Guds Vilje; Synd, d. v. s. Brud med Guds Vilje, var ensbetydende med selve Tilværelsens Ophør = Døden.

Syndefaldet (hvordan „Æblet" saa skal forstaas) bestod i den frie, ubeskadigede Menneskeviljes Oprør mod Gud, saa Egenviljen (og bag den: Satans Vilje) i Stedet for Guds Vilje blev vort Tilværelsesgrundlag.

Ved en Slags betinget Benaadning slap vi for at blive udslettende af Tilværelsen og blev i Stedet hensat i en Arbejdslejr i en nu genstridig Natur for at blive omskoledet til atter at kunne optages i vor første Tilværelsesform. Som Straf blev en Del af Naturprivilegierne og samtlige Aandsprivilegier os fratagne: som Konsekvens af Synden kom Lidelse og Død ind i vor Tilværelse sammen med Sliddet for Føden, Kampen med Naturen, Striden mellem Individer og Menneskegrupper, Uligevægten mellem Mand og Kvinde samt Viljens skæbnsvangre Hældning mere mod det Onde end mod det Gode ... Vi ser ikke mere Gud, vi kan ikke komme ham helt nær, vi fødes ikke som hans Venner.

Frelsen (saa langt vi jordisk kan forklare den) maa sigte paa fuld Genoprettelse af den skete Skade: Guds krænkede Vilje maa have Genoprejsning i Menneskeviljens Underkastelse, vor Gudserkendelse, Gudskontakt og Gudsvenskab maa atter bringes paa Fode, og baade Mennesket og Naturen – den Natur over hvilken vort Fald bragte Forbandelse – maa genindsættes i deres forrige Tilværelsesform.

Det er vor Tro, at dette ikke kan ske ved menneskelig Kraft, hverken individuelt eller kollektivt, men maa bringes istand ved en Foranstaltning fra Guds Side; det er ogsaa vor Tro, at en saadan Foranstaltning kræver Medvirken fra Menneskets Side, baade individuelt og kollektivt. Det er endvidere vor Tro, at Gud i sin Kærlighed har besluttet vor Frelse fra Evighed af, at han har forjættet den, da Dommen over os blev fældet, samt at han har virkeliggjort den i to Tempi: under et vist Sæt Vilkaar og en bestemt Ordning i sit første „Ejendomsfolk" (Israel) og under nye Vilkaar og en ny Ordning i sit „nye Israel" (Kirken), saaledes at den første Ordning førte Adam (Menneskeslægten) frem til Frelseren, mens alt i den nye Ordning udgaar fra „den anden Adam", Frelseren: Kristus, der saaledes behersker hele Slægtens Historie.

To lagttagelser

De mange Enkeltproblemer, som denne vor Anskuelse af Tilværelsen rejser, maa henvises til den mundtlige Undervisning, hær skal blot peges paa to Forhold, som maa kendes for at forstaa det følgende.

Gud anskuer og behandler Menneskeslægten som et Kollektiv, en Enhed og retter sin Frelsesforanstaltning i lige Grad mod Helheden og mod Individet, hvorfor vor religiøse Tænkning i lige saa høj Grad drejer sig om *vor* (Verdens) som om *min* (personlige) Frelse og Frelser.

Gud handler, under vore nuværende Kaar, yderst sjældent umiddelbart med os; baade under den gamle og under den nye Frelsesordning handler han *middelbart*: han betjener sig – overfor Individet saavel som overfor Kollektivet – af Frelses-*Formidlere* og af Frelses-*Midler*, hvilket giver os Lejlighed til at medarbejde paa Virkeliggørelsen af Frelsen i det Omfang, vor Plads i Livet tillader det; samtidig understreger det vor Pligt til religiøs Enhed og Solidaritet: En for Alle, Alle for En!

Frelsens Mysterium

Det er vor Tro, at Frelsen – for Helheden som for hin Enkelte – er Jesu Kristi Værk, og hans alene. Jesus Kristus, forstaaet som paa een Gang og i een Person baade Gud og Menneske – i begge Ords fulde Mening: Som Gud er han af samme Væsen som sin og vor Far i Himlen og som Helligaanden, fra hvilke han blot som Person er forskellig; som Menneske er han alle vore sjælelig-legemlige Kaar underkastet, blot er han uden Synd.

Hans Frelserværk har baade en ufattelig og en fattelig Linje. Den ufattelige er Guds Retfærdigheds og Barmhjertigheds evige Mysterium, hvormed Troen blot lærer os, at Guds Frelsesvilje er absolut: den udelukker ikke eet eneste Menneske; samtidig er den suveræn: den meddeler Frelsen paa den Maade og paa de Vilkaar, det behager Gud – Grundbetingelsen er Troens *Ja* til hans Frelsestilbud. Den anden Linje af Frelserværket er fattelig, fordi den er foregaaet for vore Øjne: at Guds evige Søn bliver Menneske og saaledes indtræder i vort Kollektiv og gør sig solidarisk med os. De to Linjers Skæringspunkt er da, at et *Menneske*: Jesus Kristus, paa Menneskehedens Vegne udfører en saadan Underkastelse under Guds Frelsesvilje, at den ophæver Menneskets Oprør – og det, skønt hans Lydighed maa faa den forsmædelige Korsdød til Konsekvens. Den „anden Adam": født af den „anden Eva" (Maria), staar i Frelsen som Exponent for hele vor Race, ligesom den „første Adam" stod som Exponent for hele vor Race i Faldet, som den „første Eva" fristede ham til. At hans Underkastelse og Lydighed under Guds Vilje kan ud-

rette, hvad hverken Individ eller Kollektiv havde kunnet udrette: Genoprettelse af vor Krænkelse af selveste Gud, skyldes at han ikke blot er „født af Jomfru Maria“ i Tiden, men fra Evighed af er „Guds Søn“, selv er *Gud*.

For katholsk Tankegang er hele Kristi Mennesketilværelse – og ikke blot hans Pine og Død paa Korset – hans Frelserværk: han er Frelser, da han er Barn i Moders Liv, som da han er Yngling i Templet, Taler overfor Folket, Undergører eller Offerlam paa Korset; hele hans Liv er Solidaritet med Menneskeslægten, det hele er levet som Exponent for os.

Han Stilling i Historiens Centrum betinger ogsaa vor Anskuelse af *Guds Moders* Plads som medvirkende i Frelsesordningen — med alle de Konsekvenser, der kan drages af hendes Forhold til Gud, til Jesus, til Verden og til os.

Frelsens Virkeliggørelse

Kristus betegner i sin Dødtime sit Frelserværk som *fuldbragt*, men vi ser af hans Bemyndigelser til Apostlene, at han har overdraget dem og deres Efterfølgere at *fuldbyrde* det: at bringe Meddelelsen om det ud over hele Verden og at lade hans Frelses Frugter tilflyde den enkelte Sjæl i dens forskellige Situationer — og hær er det, at *Kirken* kommer ind. Naar vi ser paa dens Funktion, bliver dens *midlertidige* Karakter os bevidst: dens Virke er kun et Forskud og en Forsmag paa, hvad han selv vil udrette ved sin Tilbagekomst til Jorden, naar han *fuldender* sit fuldbragte Værk; saa længe det fuldbyrdes af Kirken, er det vel en Erstatning for, hvad vi har mistet ved hans Bortgang, men endnu ikke den fulde Erstatning — at underkaste sig de sjæleligt-legemlige Kaar, der gælder under Frelsens Virkeliggørelse, er da at udvise *Tro* og *Haab*, og de giver os Lejlighed til at betale vor Del af Gælden i *Kærlighed* til vor Næste — med sikker Udsigt til at genvinde alt. Hvilke er da de Kaar?

Vor mistede *umiddelbare Gudserkendelse* gengives os middelbart dærvet, at Gud er afspejlet i Kristus, saa den, der har set ham, praktisk talt har set hans Far; som Kristus er sindet overfor Jøde og Hedning, Helgen og Synder, rig og fattig, sund og syg ... er Gud indstillet; hele Jesu Holdning, Adfærd, Reaktion og Temperament afspejler Guds Personlighed for os i plastisk Anskuelighed, og hans baade direkte Læretale og illustrerende Billedtale lader os vide om vor Far i Himlen og hans Væsen, hvad vi skal have at vide om ham under de nugældende Frelsesvilkaar.

Det mistede *Gudsvenskab* har han forsikret os om Generhvervelsen af — det afhænger af vort Venskab med ham.

Den mistede *Gudskontakt* gengiver han os ved „Naaden“: den Fornyelse af vor faldne Natur, som sker i „den nye Fødsel“ (Daaben), der gør os „del-

agtige i Guddomsnaturen“; Indvirkningen fortsættes gennem Meddelelse af Gudsliv i Nadveren, og Naaden helliger vore Livsfunktioner gennem de øvrige Sakramenter, saa f. Eks. Ægteskabet løftes op fra at være et blot Naturforhold til at blive Fællesliv i Gud, et Frelsesmiddel.

Den mistede *Enhed* i Gud gengiver Kristus os i Fællesskabets Uopløselighed mellem Ægtefæller, i den ene Kirke, omfattende alle de frelste, og i sit Bud om den solidariske Næstekærlighed indenfor det menneskelige Kollektiv.

De mistede *Naturprivilegier* har han lovet at gengive os i en „ny Himmel og en ny Jord, hvor Retfærdighed bor“, naar han selv kommer tilbage og genopretter alting i den forrige Tilstand; indtil da har han i sine Undere (der stadig sker) givet os Borgen for, at han har baade Magt og Vilje til at bringe Naturens Onder, Dæmonerne og Døden ud af Existens; og i den vestlige Civilisation, hvis katholske Oprindelse altfor ofte glemmes, har vi faaet en Forsmag paa Naturens Tæmmelse under Guds Tanke, som forpligter os til fortsat Medarbejderskab overfor Kulturopgaverne.

Den bristede *moralske Harmoni* i vor Karakter har han bødet paa ved sit Exempel og sine Forskrifter, og hvad der stadig mislykkes for os, dækker han med Syndernes Forladelse i Skriftestolen. —

Vi er os bevidst at leve i en sidste og afgørende Verdensperiode: Tiden mellem Frelserens Himmelfart og hans Genkomst; en Periode, hvori Frelseskundgørelsen gaar sin Gang ud til Jordens Grænser, og hvori Frelsesmeddelelsen gennem Daaben og de andre Sakramenter følger i Kundgørelsens Spor, hvor denne godtages i Tro — en Periode med Oprettelsen af „Guds Rige“ under yderst vekslede historiske Kaar.

Kirken som Frelsesmiddel

For os Katholikker er Kirken identisk med Guds Rige paa Jord; ja, den er paa en Maade en Fortsættelse af Kristi Inkarnation (Menneskevordelse). Guds evige Søn kom i sin Tid til os, da Helligaanden frugtbargjorde Marias Moderskød, og hun skænkede ham et virkeligt Legeme; ved Pintsen frugtbargjorde Helligaanden Kirkens Moderskød, saa de Børn, den føder, bliver Lemmer paa Kristi „mystiske Legeme“. Under hans Jordeliv fungerede Guds Aand — den Far og Søn har fælles — gennem Jesus af Nazarets Menneskelegeme og Menneskesjæl, nu er Guds Aand paany Kilden gennem menneskelige Organer, nu fungerer den gennem Kirken.

Vor Tro paa Kirkens Identitet med Kristus betinger vor Tro paa, at den er guddommelig, urokkelig og ufejlbarlig som han; vor Tro paa, at Guds Aand virker gennem Mennesker, bevirker, at vi nok bedrøves, men knap forfærdes

og aldrig forarges over den menneskelige Skrøbelighed i det Legeme, det har behaget Aanden at inkarnere Kristus i under den nuværende Frelsesordning.

Da Kristus er Frelseren, er det ham, der bestemmer, hvor, hvornaar og hvordan hans Frelse skal tilvendes det enkelte Individ, ligesom det er ham, der opstiller Vilkaarene for at modtage eller miste den — vi har ingen Betingelser at stille, kun at tro, modtage og takke. Denne Erkendelse og vor Tro paa Kirkens Identitet med Kristus bevirker, at vi aldrig kan indlade os paa Kompromis om at være en Smule mere eller mindre „sakramentalt indstillede“; vi kan ikke diskutere, om „Kirkelighed“ eller „Frireligøisitet“ er bedst; for os staar der lige saa lidt Konflikt mellem „Kirke“ og „Lønkammer“ eller mellem „personlig Kristendom“ og „Menighedsbevidsthed“ som mellem „Lov og Evangelium“ — vor Tro er ikke et *enten-eller*, den er et *baade-og*, som nok kender til Spænding, men ikke til Sprængning af Elementerne.

Naar vi taler om „Kirken“, mener vi selvsagt *Den hellige romersk-katholske og apostoliske Kirke*, Pavekirken; hvorfor vi mener det maa henvises til den mundtlige Undervisning, og hvad vi mener om Kristne af andre Trossamfund vil senere blive omtalt. Det er vor Tro, at Guds Søn har stillet denne sin Kirke under Petri og hans Efterfølger, Pavens, Ledelse, at han har indsat en Embedsmyndighed til at styre den som Frelsesformidlere, og at han har overgivet den sin Frelse i Form af de Frelsesmidler, vi kalder Sakramenterne; vi er os bevidst: hver og en at have en Funktion i Kirken til egen og til andres Frelse, som hvert Organ paa et Legeme har sin Funktion; vi er os bevidst, at dette Legemes (Kirkens) Enhed og Trivsel er vigtigere end en noksaa personlig religiøs Udfoldelse og er ethvert Offer værd, selv det „at hade sin egen Sjæl“: at abdicere fra al religiøs Egensindighed; det er vor Tro, at enhver Funktion i Kirken — fra Pavens til Barnets — er en Delagtighed i Kristi Funktion paa Jorden, saa intet kan blive os blot verdsligt: „Sækularisation“ er en Krænkelse af Gud, fordi det er at unddrage Omraader af Menneskelivet fra hans Indflydelse. Hver paa den Plads, vi er sat paa, er medansvarlig for Kollektivet, saa langt vor Virkeævne kan naa; i Frelsen gælder der stadig Solidaritet: Individets Synd kommer — foruden ham selv — Kollektivet til Skade, fordi dette ved den synker i Guds Gunst; modsat kommer Individets Indsats — foruden ham selv — Kollektivet til gode, fordi det, der øves, bedes og bødes, er gjort i Solidaritet. Dette er, hvad vi forstaar ved „de Helliges Samfund“, og i det lader vi end ikke Døden gøre nogen Forskel. —

Dette var i grove Træk den Ideologi, der ligger bag vort Syn paa Katholicismen, set indefra; det bliver nu vor Opgave at tegne et Billede af Kirken, saadan som den (bortset fra al Teori og Theologi) *faktisk fungerer* i Hver-

dagen for Øjnene af enhver Katholik. Kirkens Funktioner, som dens forskellige Organer udfører dem, vil jo, efter hvad vi har set, sige Kristi Funktioner i Kirken; Organernes Opgave er blot at være Redskaber for Kristi Funktion: at laane hans Ord Mund og hans Handling Haand.

Fra gammel Tid af har man anskuet Kristi Embede som et tredobbelt: *Lærer, Præst og Konge*; vi vil beholde denne Inddeling og nu illustrere Forholdet gennem et Billede af den maaske fuldkomneste Figur, Mennesket har skabt: *Pyramiden*. Dens Tyngde ligger i Bredden i Bunden; det er de nederste Lag, der giver den Vægt, Fylde og Fasthed, men det er Stigningen i Lag efter Lag opefter, som giver den Rejsning og Funktion og redder den fra at virke lam; det er dens fine Top, som næsten fortaber sig i det Blaa, der giver den Afslutning og Fuldkommenhed, men det er Vexlen af Lys og Skygge paa dens Sider, hvoraf til Stadighed kun een kan vende mod Solen, der giver den Variation. og som bringer Spil over den graa Masse...

* *

KIRKENS LÆRENDE FUNKTION

En meget stor Del af Kristi Virksomhed bestod i at fremsætte *Lære* (hans „profetiske“ Embede); han, som er den eneste, der kender Gud af Selvsyn, har i sin Personlighed og ved sin Tale erstattet os vor tabte umiddelbare Guds-erkendelse og lært os, hvad vi — udover det, Fornuften siger os — kan vide om Gud og om Guds Forhold til Verden og til den enkelte. Denne sin Lære betror han til Apostlene under den Garanti, at han vil sende dem Helligaanden, som bevirker, at intet trækkes fra og intet lægges til, saa det: at høre dem, er at høre ham selv og at foragte deres Lære er at foragte ham og Gud, som har sendt ham; at denne Virksomhed skal fortsættes udover Apostlenes Levedage, ser vi deraf, at han tilsiger sit Medarbejderskab alle Dage og til Jordens Grænser.

Kirkens Læreembede og Læremyndighed er da Forlængelsen af Jesu Lærevirksomhed og Læremyndighed og Delagtighed i Apostlenes forkyndende Virksomhed. Dærfør tror vi da ogsaa, at Kirken — i Kraft af Helligaanden, der bruger den som sit Organ — lærer lige saa *ufejlbart*, som Guds Søn selv gjorde det, ja, at det er ham selv, der stadig, gennem sin Helligaand, lærer i Kirken. Lad os nu betragte Kirkens lærende Funktion under Pyramidens Billede.

1. Nederste Lag, det bredeste og vægtigste Lag, er Massen af *Individer*, taget enkeltvis, naar de Troende meddeler andre deres Tro og Trostanker, saa Troen breder sig fra Mand til Mand. De sidste Aar har vist os, at selv Lægmanden har en betydelig Andel i Opinionsdannelsen i Kirken, eftersom det, der troes af det samlede Kirkefolk, ofte en Dag bliver fixeret ved en Dogmeerklæring fra Pyramidens Top, og eftersom en Helgenkaaring (Kanonisation) aldrig foretages, uden at der i Kirkens Masse er en udbredt Opinion for betræffendes Hellighed.

2. Næste Lag opefter i Pyramiden er *Forældre og Børn*; naar Far og Mor tager deres Barn paa Skødet og lærer det Troens Sandheder og Bønnens Kunst, er det den ufejlbare Kirke i sin bredeste Funktion — saa vidt som de lærer i Overensstemmelse med Kirkens normgivende Organer.

3. Oven over har vi *Sognet* med dets ansvarlige *Sognepræst*, som i denne Henseende har en dobbelt Funktion: at forkynde Troen gennem Søndagens normale Prædiken samt Faste-, Advents- og Festprædikener og at sørge for Belæring om Trosindholdet gennem Katekese, Religionsundervisning i Skolen (som dærfør maa være under Kirkens Kontrol), Oplysning for Unge og Voxne i Form af Studiekredse, Højskole, gennem Foredrag, Kursus, Stævner, Blade, Film og Litteratur ... alt efter det enkelte Steds Tarv.

4. Vi stiger nu op til *Stiftet* med *Biskoppen*, hvis Funktion i denne Sag et dobbelt: at *overvaage*, at Læreembedet passes og passes ret — samt at *for-syne* det med Lærere og med Lærdom, som Apostlene gjorde det for deres lokale Menigheder. Det inspicerende sker gennem Visitatser og Kontrol med, at det virkelig er Kirkens Lære, der lyder fra Stiftets Prædikestole og Katedre; det sker ved Examination af Bøger, som agtes udgivne om Religion („Imprimatur“), og det sker ved Paatale, hvis private Paahit udgives for Kirkelære. Den anden Side sker gennem Præsteuddannelsen i Seminarier eller ved theologiske Fakulteter (som dærfør maa være under Kirkens Kontrol); det sker ved at fremme theologisk og nærliggende Granskning, ved Støtte til Udgivelse af kirkelig Faglitteratur og Tidsskrifter og ved Oprettelse af lavere og højere Lærdomsanstalter i Henhold til Stedets Behov.

Biskoppen er hos os for sit Stift, hvad Apostlen var for sin lokale Menighed: den normgivende Læremyndighed, som end ikke „en Engel fra Himlen“ (siger Paulus) kan modsige. Naar meget vigtige Afgørelser angaaende Lære eller Disciplin i hele Kirken skal træffes, samles alle Jordens Bisper under Paven til *Koncil* (Kirkemøde) og lader frit deres Røst høre — det er sket mange Gange i Historiens Løb, sidst i 1870; i vore Dage simplificeres Sagen ofte ved et Rundspørge fra Paven til Biskopperne.

5. Toppen af Pyramidens Lære-Side er *Paven*, som i Tvivlstilfælde eller under Strid om Forstaaelse af Trosindholdet, naar Sagen er uddebatteret paa alle de lavere Planer, træffer den endelige Afgørelse ved *ufejlbart* at bruge Petri Nøgle til at „binde“ os til den ene Trosantagelse og „løse“ os fra den anden — der kan gaa op til 1000 Aar, før et Problem er modnet til en saadan pavelig Afgørelse ...

KIRKENS FRELSENDE FUNKTION

Kristus er som *Frelser* paa een Gang Ypperste-Præst og Offerlam; vi kalder hans frivillige Selvofer for os for hans „præstelige“ Embede: det, i Kraft af hvilket han *frelser* Verden; det er da ham selv og ham alene, der fastsætter Vilkaar og Maader for Frelsens Meddelelse til den Enkelte. Vi ser, at han — foruden Betingelsen: Tro — har bundet os til en Række Foranstaltninger, som indeholder tre Elementer: noget *materielt* (Vand, Brød, Vin, Olie ...), forbundet med *Ord*, der „skaber, hvad de nævner“, fordi de er hans egne Ord, gentagne af os, og det hele meddeler os den Frugt af hans Frelse, vi kalder *Naade*, og som er Helligaandens Indvirken paa vor Sjæl. Disse Foranstaltninger, hvis Materie symboliserer det samme, som de ledsagende Ord udsiger, kalder vi „Naademidler“ eller *Sakramenter*; at forvalte dem, som Kristus har paalagt sine Apostle det, er da Delagtighed i Kristi præstelige Embede. De meddeles os i alle Livets Situationer, og helliger os i den Tilstand, vi just finder os i: Daaben føder én Gang til Naturbarnet, denne Gang som et helligt Guds barn, og Konfirmationens Haandspaalæggelse udbygger Daabsværket med Helligaandens Fylde; Boden helbreder eller genopliver Daabens Gudsliv i os, naar det er sygt eller dødt ved Synden; Ægteskabet løfter et Forhold, vi har fælles med Planter og Dyr, op til at blive et Gudsforhold; Ordinationen befuldmægtiger os til Frelsesfunktioner, vi ikke kan tiltage os jordisk Myndighed til at øve; og Sygesalvelsen heler Sjælevunden, før vi skal staa til Regnskab for vort Liv, og helliger vor Sygdomstilstand ved at give den Gudsforhold.

Hvorledes fungerer nu Kirken, naar den gennem Kristi Sakramenter erstatter os den mistede Gudskontakt?

1. Nederste Trin paa Pyramiden er ikke, som mange tror, Præsten, det er *Individerne*; protestantiske Ideer om, at „enhver døbt er baade Præst, Biskop og Pave“, har i fire Aarhundreder gjort Katholikker ængstelige ved at tale højt om „det almindelige Præstedømme“, men de sidste Tider har, fra Pyramidens øverste Top, kastet saa stærkt et Lys over og lagt saa svær en Vægt paa Lægelementet i Kirken, at vi nu føler os frie nok til at paapege den ikke-

ordineredes Delagtighed i Kristi Præstedømme og Individets sakramentale Funktion. Det drejer sig om de to livsskabende Sakramenter: enhver kan meddele det evige Liv gennem Daaben (Nøddaa), og det er Ægtefællerne selv, der meddeler hinanden det livsforplantende Sakramente, Præsten blot bevidner og velsigner den af de to indgaaede Ægtepagt. Disse to Funktioner er Udslag af det „almindelige“ Præstedømme – i forrige Billede saa vi Individets og Forældrenes præstelige Delagtighed i Forkyndelsen.

2. Dette udelukker ikke, at der er andre sakramentale Funktioner, som kun kan øves af den *viede Præst*, som til Gengæld (i den vesterlandske Kirke) er udelukket fra Modtagelsen af et af de Sakramenter, det almindelige Præstedømme administrerer (Ægteskabet). Det er den præsteviedes Sag at administrere Bod og Nadver, Konfirmation og Sygesalvelse; og det er den, hvem Præstedømmets Fylde er meddelt: Biskoppen, forbeholdt at foretage Ordination af nye Præster og Biskopper. Som vi har set, har baade Lægmand, Præst og Biskop — i større eller mindre Fylde — Del i Kristi præstelige Embede.

3. *Biskoppens* Funktion i dette Stykke er – udover det nys nævnte – af rent *inspicerende* Art: at paase, at Sakramenterne forvaltes ret og sømmeligt indenfor Stiftet, og at det tekniske Tilbehør (Kirke, Alter, Døbefont, Skriftestol ...) er i Orden.

4. Øverst oppe har *Paven* en lignende overvaagende Funktion indenfor hele Kirken. Samtidig har han, i Samraad med Biskopperne, en normgivende Funktion ved at anerkende eller lade udarbejde den *Liturgi* (de Ritualer), der bedst muligt afspejler Sakramenternes Ideologi overfor Tidens Kristne i Vest og Øst, og som samtidig garanterer Overensstemmelse med Kristi Indstiftelser. Det er da ogsaa Paven, som i det Tidehvert, vi i vore Dage oplever, skal afgøre, i hvilket Omfang det Ønske om større Plads for Modersmaalene i Liturgien, der i mange læge og præstelige Kredse tager stadig fastere Form, bør efterkommes – det efterkommes idag i stadigt stigende Omfang.

KIRKENS RIGSDANNENDE FUNKTION

Man har kaldt det Kristi „*kongelige*“ Embede, naar han i sin Afskedsproklamation har meddelt os, at han har overtaget *Enevælden* over det Univers, han selv baade har skabt og frelst; i Kraft af denne stiller han Fordring om hele Menneskeslægtenes Underkastelse og Samling til *Guds Rige* — det Udtryk han oftest af alle har brugt, og som dækker baade Dybden: hans Beherskelse af den enkelte Sjæl, og Bredden: alle Folkegrupperes Forening under hans

Herredømme; for Nutiden betegner det: Kirkens voxende Udbredelse, og for Fremtiden: dens Fuldendelse ved hans Genkomst.

Hans Apostle har forstaaet det saadan, at Kirken skal afløse Israel som det „Ejendomsfolk“, hvorfra Frelsen skal udgaa til alle Folkegrupper; da Kirken breder sig over Lande, giver allerede Apostlene den en begyndende Organisation, som Aarhundrederne har udbygget til den nu bestaaende Autoritetskirke. Lad os se, hvordan det i de enkelte Lag har sig med Delagtigheden i Kristi Autoritet.

1. Som Katholik er *Individet* i sin inderste Bevidsthed fri for *Restriktioner* i sin Frihed, naar disse ikke stammer fra lovlig Kilde; man kan tvinge ham til at handle, men man kan ikke tvinge ham til at føle sig bundet i sin Samvittighed – ikke af nogen -isme, ikke af nogen jordisk Fører, ikke af nogen blot menneskelig Ideologi; ingen politisk eller social Teori kan paatvinges ham som ufejlbar Sandhed; gaar „Videnskaben“ ud over sine Grænser og ind paa hans Tros Omraade, afviser han den, og han fjanter ikke om „Frihed“, som blot betyder at tage sig Friheder — den eneste Restriktion i sin gudgivne Frihed, han kan anerkende, maa stamme fra Kristus, som har gjort ham fri, og som er den eneste, der har Enevoldsmagt over ham.

Dette begrunder vor Selvhævdelse, som dog har en Restriktion, der er sat af Kristus selv: vor Selvudfoldelse som frie Personligheder maa aldrig ske paa andres Bekostning, hverken paa hin Enkeltes, som er vor „Næste“, eller paa Kollektivets, som er den ene, udelelige Kirke. Det er sagt, at vi er sat i en Arbejdslejr for at blive omskoledet til paradisiske Livsholdning, og i den Lejr gælder Guds Lov baade for Eneren og for Kollektivitet; vi er de Restriktioner underkastede, som Gud gennem sin Kirke har sat for vor Selvudfoldelse, for at denne skal naa sit Maal og ikke løbe ud i Vildskud, og vi er de Restriktioner underkastede, som Gud gennem Naturens Orden og gennem Samfundsordningen – hvis Autoritet stammer fra Gud – har sat, for at Kollektivet ikke skal opløses i egoistisk Individualisme. „Demokrati“ vil for os sige, at Gud har anset os for modne nok til i vore Dage at faa Lov til selv at stemme om, hvilke Personer der skal bære den fra ham stammende borgerlige Myndighed; er de ikklædt denne, skal de vide, at de staar ham til Regnskab for, at de over den til bedste for Kollektivet og ikke for en Gruppe, endsige for sig selv. Alle er vi Borgere med Borgerret i to Riger: Guds og Statens, men ikke alle har vi faaet styrende Funktioner udenfor den Kreds, vi er sat i.

2. *Familien* er den første Celle i Kristi Legeme, den første Sten i Kirkens Pyramide. I Familien er det – naar Forholdet mellem Mand og Kvinde er etableret kristeligt – Far og Mor, der er Lovgivere og Dommere, som Gud er

det over os alle. Ligesom vi individuelt lever i Spænding mellem Frihed og Autoritet, lever vi i Familielivet i Spænding mellem styrende og styrede, mellem Myndighed og Kærlighed, og den giver os en Idé om, hvor kostbar Menneskeslægtens Enhed var, før vi – i Familielivet, i det økonomiske Samfundsliv og i det politisk-mellemfolkelige Liv — adskilte, hvad Gud havde sammenføjet.

3. *Sognet* er Samlingen af Hjemmene som nederste kirkelige Celle; Sognepræsten er ansvarlig for, at dets Funktioner, som er noget forskellige i forskellige Verdens egne, fungerer; han er første Instans i eventuelle Stridigheder, og det er normalt ham, der døber, velsigner indgaaede Ægteskaber, beretter døende og begraver; til Sognets Tarv kan han benytte sig af Organisationer og Foreningsliv, ligesom han, ved at sørge for Religionsundervisningen, bistaar Forældrene i den religiøse Opdragelse. Sognets øvrige Præster er ikke selvstændige, men Medarbejdere under hans Ansvar.

4. *Bispedømmet* er for Sognene, hvad Sognet er for Hjemmene: Samlingen af Sogne til en Enhed. Det er „Overhyrden“, som ansætter, forflytter og afsætter „Hyrdene“; det er ham, der kontrollerer, at Sognene fungerer, og han er den dømmende Myndighed i kirkelige Sager (dog at der er Appel til Rom); han er den, der normalt konfirmerer, han ordinerer nye Præster og kan prædike, naar og hvor han vil og henvende sig belærende eller formanende til Menighederne gennem „Hyrdobreve“; han staar Rom til Regnskab for, at de fælleskirkelige Love og Bestemmelser, saa vidt de lokale Forhold tillader det, sker Fyldest.

5. Øverst har vi *Pavedømmet*, som ansætter og afsætter Bisperne og kontrollerer Stifterne; Paven er øverste Dommer, som alle har Ret at appellere til. Som Hjemmene samler Individerne, Sognene samler Hjemmene, og Stifterne samler Sognene, saadan samler Pavedømmet hele Kirken og danner ud af en Menneskehed, som ved Egenviljens Oprør mod Gud er atomsprængt, eet *Guds Rige*. Autoriteten i Kirken bygger alene paa vor Tro: at den er gradvis Delagtighed i Kristi Myndighed, og paa vor Loyalitet: at vi er villige til at ofre egne Synspunkter og nationale Ejendommeligheder for Kollektivets Trivsel; Kirken har i vore Dage intet Magtmiddel til at paatvinge os sin og Guds Vilje, end ikke i „de katholske Lande“, d. v. s. i de Lande, hvor de Kristne er Katholikker.

*

Hele denne lagdelte Funktion paa det lærende, det sakramentale og det rigsdannende Omraade har udviklet sig, fra Kirken kom ud af sin før-nytestamentlige Fostertilstand, og gennem dens Væxt ned gennem snart 2000 Aar; der er

Steder og var Tider, hvor Funktionerne gaar gnidningsløst, men der er ogsaa Steder og har været Tider, hvor menneskelig Skrøbelighed hæmmer Funktionerne, saa Realiteten er meget langt fra den Ideologi, den skulde virkeliggøre. Fejlkilderne er de samme, som hæfter ved alt menneskeligt, samt de Fejl, der er, ak, saa almindelige blandt alle religiøse Naturer, plus de specifikt katolske; kender man alle tre Grupper, maa man spørge sig selv, hvor Modvægten kommer fra, siden det negative jo dog ikke har kunnet overveje det positive, det syge ikke har formaaet at dræbe det sunde i Kirkeorganismen ... og hær er det, som skimter vi en fjerde Side af Pyramiden.

KIRKENS HELLIGHEDS-FUNKTION

Skimter ... siger jeg, for vi ser den egentlig ikke, som vi saa Pyramidens tre andre Sider; den vender jo længst bort fra os Hverdagskristne, og den er i en saadan Grad badet i himmelsk Sollys, at vi maa knibe vore mørkevante Øjne til for at vænne os til at se en Side af Kirkens Pyramide, hvori Stenene nok har Ridser og Mærker af Vejr og Vind, men ingen Revner, der kunde true Soliditeten.

Hellighed er Guds allerhøjeste Væsen, og det afspejlede sig i menneskelig Skikkelse i Guds Søn; menneskelig Hellighed betyder derfor en overordentlig Lighedannethed med Kristus, som gennem sin Helligaand helliger Kirken og Individet: at meget af det Sind, der besjælede ham, besjæler den hellige. Faktum viser os, naar vi læser Historien, at Hellighed: en *overordentlig*, ja *overmenneskelig* Genspejling af Kristus i en Person af vort Kød og Blod, vore Nerver og Sanser, er uafhængig af Embede, Intellect, Alder, Stand og Race; den er den døbtes totale Hengivelse til Gud i Kristus uden nogen af de Reservationer, vi andre stiller for Aandens Beherskelse af os. Det er underordnet, om Helligheden er forbundet med *Ledsagefænomener* som Syner, Aabenbaringer og overraskende Ævner til at øve Undere, eller om den findes i ganske upaafaldende Individer, klædt i Toga eller Smoking, i Purpur eller Overall, Brynje eller Barnetøj, i Kutte eller Kittel ... hvor den findes, er den Delagtighed i Kristi Hellighed; dens Tilstedeværelse i højere eller ringere Grad vil vi ogsaa betragte under Pyramidens Billede.

1. Den store *graa Masse* af „døbte Hedninger“ er Kirkens Byrde, men tillige dens Ægthedstegn, fordi en Kirke, der vil være *katholsk* (universel), aldrig kan tilstræbe at blive en Elitekirke for blot faa udvalgte, den maa være en Kirke af Syndere, fordi den er en Kirke for Syndere. Derfor bærer da den katholske Kirke paa en Byrde af den millionstærke Masse af Individer, som

maa nødes og drives for blot udvortes at følge med i det normale Kirkeliv. Det er ikke Barnets ubehjælpssomme Aftenbøn eller den fortvivledes uartikulerede Skrig til en problematisk Gud, der tænkes paa; det er ikke det skrøbelige Køds mislykkede og siden helt opgivne Forsøg paa at følge en én Gang redebon Aand op over den faldne Naturs Stade; det er ikke den forstyrrede Bøn eller den forvirrede Tro... Det er de afbrudte Tilløb til et personligt Gudsliv, afløst af mekanisk Deltagelse i Kirkelivet, det er den selvtilfredse religiøse Rutine og den borgerligt nette og ethisk dadelfri Mangel paa religiøs Liden-skab, som ikke bryder med Kirken, men lader sig *slæbe* med ... Vi bærer dem uden Fortvivelse, fordi vi nærer det Haab, at denne store graa Masse en Dag skal blive „den store hvide Flok“; saa længe den Enkelte ikke bevidst og frivilligt, totalt og endegyldigt har opsagt Gud, har Gud en Chance med ham, hvor vi er kaldede til at binde de brudte Rør op, aande de osende Tan-der i Lue og oplede de bortkomne Faar ... Den Smule Gudsliv, der er i dem, har de jo fra Kristus, saa kan han ikke elske dem for andet, kan han dog elske dem for det – og det er dette lille Element af Hvidt, han i Renselsen („Skærs-ilden“) vil skille ud fra det meget Sorte, og som han i sin Genkomst ved Fuldendelsen vil farve fra graat til Guld ved at bade det i sin Helligheds Lys.

2. Ovenover har vi de *virkeligt religiøse* Kristne, dem i hvem Ordet giver Genklang, fordi de har en Sangbund i sig, som synes den graa Masse nægtet. Der er endda dem, der har mere religiøs Ævne end til Husbehov: noget at give af, og som har Sind til at virke for andres Frelse og til at lindre deres Næstes Nød.

3. Saa kommer vi op til et Lag, hvor der gøres en *systematisk* Indsats i Kir-kens Arbejde, og som har ført til personligt Kald til at efterleve *Evangeliets Raad*: at give Afkald paa Retten til Selvbestemmelse, Retten til Ægteskab og den personlige Ejendomsret; ligesindede slutter sig sammen i Klostre og In-stitutter, hvor man virker direkte og *professionelt* i Gudsrigets Tjeneste. Hertil kommer de mange religiøst højt begavede *Lægapostle*, som ikke tjener Kirken professionelt, men stiller deres Ævner i Guds Aands Tjeneste indenfor Organi-sationsliv, Politik, Undervisning, Videnskab og Kunst ...

4. Øverst paa Pyramidens Top – helt dæroppe, hvor Synet af lutter Lys og Glans bliver uklart for vore mørkevante Øjne – skimter vi en højtbenaaet Skare af *Mystikere* og *Helgener*, som synes at færdes hjemmevant i det him-melske Lys. Vi forstaar dem ikke altid, vi kan end ikke altid lide dem, men de er der faktisk – kan det undre, at vi føler os sært fremmede overfor dem, naar vi kun ser et Lys, hvori de menneskelige Konturer synes at opløses, og

kun mærker en Ild, som svider vor Natur? De er der faktisk, ligesom der er Violinvirtuoser i Verden, og dem diskuterer man jo heller ikke med, om det ikke var bedre at blive hjemme og være Blikkenslager end at føjte Verden om og bringe Folk ud af sig selv ved Musik ... De er der, de Hellige, og de er Modvægten mod Borgerligheden, Verdsligheden og Syndigheden i Kirken; de er Guds Medicin til en syg Verden, men Verden (og vi i den) synes, at Medi-cinen smager bittert. –

Kirken er ikke villig til at godtage alt, der tager sig ud som Hellighed, over-naturlige Fænomener, Mirakler og Aabenbaringer, den ønsker at øve *Kontrol* med alle religiøse Fænomener, at de er *sande og sunde*; denne Kontrol øves lokalt af Biskoppen og universelt af Paven i Rom, og der skal fuldgode Beviser til, før Rom *kanoniserer* en Person eller medgiver, at et Fænomen som *Lourdes* eller *Fatima* er af guddommelig Art, og selv naar Godkendelse foreligger, dre-jer det sig ikke om noget bindende, kun om noget tilladt. Hvor imidlertid vir-kelig Hellighed er konstateret, skyer Kirken ikke at stille en Synder op som Alterbillede, thi i Helgenen „fuldkommedes Guds Kraft i Skrøbelighed“.

UDENFOR KIRKEN INGEN FRELSE?

Naar udenforstaaende spørger os, om vi virkelig endnu hævder denne gamle Læresætning fra omkring Aar 200, og faar at vide, at det gør vi absolut, op-staar der gerne en for os pinlig Indvending: Jamen, saa regner I jo ikke os for Kristne! Vi svarer, at selvfølgelig regner vi enhver ret døbt for Kristen, men at som der er Kristne, der er kommet paa Syndens Afveje og har et Regn-skab at gøre op med Kirkens Hellighed, saadan er der ogsaa Kristne, der er kommet paa *Tankens* Afveje, og som har et Regnskab at gøre op med Kirkens *Sandhed*. Bægge kan de være uden Skyld i de Afveje, de er kommet ind paa – det er ikke vor Sag at fælde Dom; det er vor Sag at vise dem den rette Vej og at foreholde dem det afgørende i Kaldet, naar man hører det, saa man forstaar, at nu gælder det min Sjæl!

Det drejer sig ikke blot om „Protestanter“, men om Ateister, Tvivlere, Sø-gere, Kommuniste, Kirkeforfølgere, Jøder, Muhammedanere og Hedninger ... selvfølgelig staar de i *ydre* Forstand udenfor Kirken, men det forhindrer ikke, at de alligevel kan have et vist tilhørsforhold til den, hvis de ikke med fuldt oplyst og fri Vilje har sagt Nej til den og til Kristus, som har stiftet den; hvor mange af dem har overhovedet nogensinde været i den Situation: at føle, at hær stod et Valg med Evighedskonsekvens for deres Sjæl? Hvis de lever efter det Lys, der er *dem* givet, og til enhver Tid er villige til at drage selv ubekvem-

me Konsekvenser af det fulde Lys, om dette gik op for dem, er de „i god Tro“ og inde under Kristi Frelse og dærfør usynlige Medlemmer af hans enesaliggørende Kirke. At dømme om den Enkeltes Holdning, Undskyldning eller Skyld er forbeholdt ham, der „ransager Hjærter og Nyre“: Kristus, Verdens Dommer; os paaligger det: efter Ævne at hjælpe dem til at gaa over fra at være i *god* Tro til at være i *ret* Tro, saa deres aldrig afsagte Nej kan blive et bevidst Ja, og at føre dem fra „den usynlige Kirke“ over i „den synlige Kirke“, fra at høre til „Kirkens Sjæl“ til ogsaa at høre til Kristi Kirke-Legeme. Det er bl. a. det vi beder om i „Komme Dit Rige!“

Men ak, hvor sent lærte Petrus ikke at stikke Sværdet i Skeden, og hvor er der dog mange af hans Disciple, som ikke har lært at folde Hænderne i Stedet for at knytte dem – alle vi, som er af *ret* Tro, bærer et Medansvar for Fænomener, som det er os pinligt at skulle svare til, fordi vi har lært, at i Aandens Dyst maa der aldrig bruges Vold eller materielle Midler. Da vi ikke skal gøre de udenforstaaendes Regnskab op, saa langt de er i „god Tro“, maa vi hellere, vi, som er i *ret* Tro, gøre vort eget op og bede om Helligaand til at leve under vor Tros store Spænding: Risikoen ved at være Kristen.

Vi lever i den sidste Verdensalder, bundne til en ældgammel Kultur og en splinterny Civilisation; vi er engagerede i det hæværende Liv, under hvis Kaar vi i Guds Arbejdslejr omskoles til det Liv, der midt i Teknikken og Oplysningen er vort Perspektiv: Saligheden, Paradiset; vi lever under Risikoen for, at det midlertidige bliver os mere magtpaaliggende end det evige, at Midlet, ja, at selv Kirken som „Middel“, bliver Maal. Vi lever i en Kirke, som er paa een Gang guddommelig og menneskelig; paa den ene Side er den ufejlbar og uudryddelig, paa den anden skrøbelig og saarbar. Alt dette er en Spænding, som Kirkens Stifter selv har nedlagt i den, og som kræver, at vi er vaagne, saa ikke Bærepunktet ved vor Forsømmelse forskydes henimod Bristepunktet. Der er Drama i dette, men ingen Tragedie; Tragedien sætter først ind dær, hvor vor Utilstrækkelighed kortslutter Guds Planer.

Kristus har tegnet sin Kirke som Enhedskirke og som Flertalskirke, men vor Egoisme og vor Træghed har medvirket til, at den kun blev én Kirke blandt mange, og at Flertallet af Jordens Millioner endnu ikke er blevet konfronteret med den som det afgørende Problem, fordi den er identisk med Jesus Kristus — de faar ikke ham at se i den, de ser kun os Katholikker.

Kristus har frigjort os til Frihed, samtidig med at han har forlenet os sin Autoritet, men saa lidt har vi i 1900 Aar formaaet at harmonisere Frihed med Autoritet, at de, som staar udenfor, ikke strømmer ind for at blive frigjort, men tøver paa Afstand af Frygt for Diktatur.

Kristus sendte sin Kundgørelse ud til alle Folkeslag, men først i vore Dage har Kirken i Virkeligheden ophørt med at være et Middelhavsanliggende med latinsk Slagside – vor Langsomhed kostede Tabet af de dygtigste Nationer i Verden...

Vi kunde fortsætte med at vise Kortslutninger, der har umuliggjort Guds Planer, sinket hans Rigsdannelse og berøvet ham Ære; lad dette være nok til at lære os: ikke at gøre de andres Regnskab op, men at se til vort eget. Ethvert Regnskab har ogsaa Aktiver; bortset fra det guddommelige i Kirken – Læren, Sakramenterne, Embedet, Messen – ser jeg dens største Aktiv i det Faktum: at den, trods alt, *fungerer*, mens baade Stats-, Lands- og Folkekirker gaar Opløsningen imøde; den gør det, baade ved i stigende Omfang at drage religiøst sunde Sjæle til sig og ved at besidde Organer for Udskillelse af, hvad der af væsensfjendsk har indsneget sig i den – en Funktion de nævnte Trossamfund ikke har Organer for, saa de drives til at vige Skanse efter Skanse af, hvad der én Gang var Kristendom, samtidig med at de ophører med at virke tiltrækkende paa de Folkemasser, der er religiøst forvirrede og ofte helt uden Religion, men visselig ikke uden religiøs Trang.